

Kvalita půdy je základem produkce

Výměra obhospodařované zemědělské půdy se za posledních deset let snížila téměř o 121 tisíc hektarů, to je 3,5 procenta. Výměra orné půdy klesla takřka o 225 tisíc hektarů, což představuje asi 8,2 procenta. V důsledku urbanizace bylo zastaveno 1,5 procenta zemědělské půdy. Z dlouhodobého pohledu tak ubyla pro zemědělské využívání od doby vzniku republiky po první světové válce výměra jednoho kraje. Uvedl to minulý týden na semináři Ústředního a zkušebního ústavu zemědělského poradce prezidenta Agrární komory ČR Jan Záhorka.

Zuzana Fialová

Jak řekl na tomto setkání, pořádaném k výročí 50 let agrochemického zkoušení zemědělských půd v ČR a 40 let dlouhodobých výživářských pokusů v Ústředním kontrolním a zkušebním ústavu zemědělském (ÚKZÚZ) jeho ředitel Zdeněk Mach, i přes modernizaci zemědělství a rozvoj biotechnologií v posledním období zůstává zemědělská půda a její kvalita základem předpokladem zemědělské produkce. Záhorka poznamenal, že poměrně velká část orné půdy je ohrožena erozí a utužováním. Podle ředitele odboru ÚKZÚZ Miroslava Floriána eroze půdy není primární příčinou, ale je následkem jiné degradace půdy. Osevní postupy jsou bez zlepšujících plodin a s mizící živočišnou výrobou je v půdě katastrofální nedostatek organických látek. Záhorka sdělil, že podstatnou roli hraje výrazný pokles zastoupení víceletých pícnin na orné půdě, což souvisí s rapidním poklesem stavů skotu. „Skoro tři čtvrtiny orné půdy je pokryté obilím a řepkou, což rozhodně o pestrosti krajiny nesvědčí. Neviditelná ruka trhu nám tady nepomůže, je tedy nezbytná promyšlená politika státu v ochraně zemědělské půdy, v jejím přiměřeném využívání a zlepšování půdní úrodnosti,“ poznamenal. Podle Macha si to

Michaela Budňáková z Ministerstva zemědělství (zleva), děkan Fakulty agrobiologie, potravinových a přírodních zdrojů České zemědělské univerzity Pavel Tlustoš, ředitel ÚKZÚZ Zdeněk Mach a zástupci ÚKZÚZ Miroslav Florián, Jiří Zbírál a Vladimír Klement na semináři k výročí agrochemického zkoušení zemědělských půd a výživářských pokusů

Foto Zuzana Fialová

uvědomuje nejen resort ministerstva zemědělství, ale i Evropská unie, a celosvětově organizace FAO.

Florián poznamenal, že světová populace stále roste, ale zemědělská produkce se nemůže zvyšovat donekonečna. „Myslíme si, že všechny potraviny můžeme dovážet, ale kvalitní a cenově přijatelné potraviny nejsou samozřejmostí,“ uvedl.

Omezení používání hnojiv

Vrchní ředitel sekce zemědělských komodit ministerstva ze-

měství Jiří Machek zdůraznil, že základním předpokladem dosažení trvale udržitelného rozvoje v zemědělství je zachování a obnova půdní úrodnosti. Podle Záhorky jedinečnost půdy jako výrobního prostředku je v tom, že se během výrobního procesu neopotřebovává. Při správném hospodaření by se měla její hodnota naopak zvyšovat. Některé výsledky agrochemického zkoušení půdy však o správném hospodaření nesvědčí.

Podle Machka počátkem 90. let došlo k razantnímu omezení

v používání minerálních hnojiv. Poklesla zejména spotřeba vápna, fosforu a draslíku, což se projevilo zvýšeným okyselováním půd a poklesem zásobenosti přijatelným fosforem a draslíkem. Obdobný problém nastal po roce 1998, kdy po razantním poklesu stavů hospodářských zvířat nastal deficit také u hnojení statkovými hnojivy a v důsledku toho trpí zemědělské půdy nedostatkem organických látek. Všechny tyto vlivy se odrazily ve výsledcích agrochemického zkoušení půd, které stále ve větší

míře signalizuje úbytek přijatelných rizik v půdním horizontu. „S ohledem na variabilitu procesu rostlinné výroby, kdy se průběh počasí mění prakticky každý rok, nelze získat doporučení pro zemědělce v krátkém časovém horizontu. Pro sestavení metodiky a doporučení výživy rostlin je třeba ověřené údaje, výsledovana z mnohaletého vývoje půd a vegetace na ní,“ řekl ve svém projevu. Jak údaje z agrochemického zkoušení půd, tak z dlouhodobých výživářských pokusů jsou podle něj velmi cenným nástrojem pro praktické zemědělce, kteří mohou na jejich základě racionálně a efektivně realizovat výživu rostlin. „Navíc půdu je třeba chápat nejen jako výrobní prostředek, ale zejména jako jednu ze základních složek životního prostředí, jejíž stav ovlivňuje rozhodujícím způsobem další složky jako podzemní a povrchové vody, ovzduší, zdraví lidí i klimatické změny,“ uvedl.

Priorita resortu

Machek ubezpečil, že všechny znalosti a nástroje, které vedou k ochraně půdy jakožto základního výrobního nástroje pro zemědělskou výrobu, jsou jednou z hlavních priorit resortu zemědělství. „Padesátiletá řada výsledků agrochemického zkoušení půd a poznatky z čtyřicetiletých dlouhodobých výživářských pokusů bezesporu tako-

vým nástrojem jsou,“ uvedl. Mach připomněl, že tyto výsledky přispívají k tomu, aby se zemědělci mohli správně rozhodovat v otázkách výživy rostlin. Proto musí vědět, s jakou půdou pracují a jak se během let mění její kvalita a také obsahy humusu a živin. „Agrochemické zkoušení zemědělských a lesních půd si od svého počátku kladlo za cíl poskytovat objektivní informace o vývoji půdního prostředí bez ohledu na momentální výrobní tendence. Časová řada výsledků základních sledovaných půdních parametrů, kterou máme i v souvislosti s hodnocením dlouhodobých výživářských pokusů k dispozici, je významná informace, která by neměla být opomenuta při formulování budoucí zemědělské a ekologické politiky této země,“ sdělil.

Mach podotkl, že ačkoliv se všude požadují úspory, bylo by dobré tuto službu pro zemědělce zachovat, protože je to také cenný zdroj informací o kvalitě půdy. Podle Floriána aby byl systém pravidelného zkoušení půdy, které se nyní provádí jednou za šest let, zachován, bylo by potřeba v rozpočtu vyčlenit šest milionů korun. Pokud by ÚKZÚZ nezískal tuto částku, zřejmě by se přesunula povinnost odběrů na zemědělce nebo by se opustilo agrochemické zkoušení půd na trvalých travních porostech. ■